

Som et ledd i instruktørutdannelsen valgte Glenn å skrive en fagoppgave som rettet fokus mot forskjellen mellom dagens godkjenningsprogram og den virkeligheten man møter når man begynner å jobbe operativt med hunden etter fullført grunnutdanning. Her kommer fagoppgaven i bladet i en lettere omskrevet versjon for å passe inn i bladformatet. Fagoppgaven bør være en vekker for alle som tror at en nyutdannet politihund nødvendigvis må være en "brukbar" politihund... (red)

Trening av politihund frem til godkjenning - klar til praktisk tjeneste?

v/Glenn

En av politiets målsettinger er å imøtekomme publikums behov for trygghet, lov og orden. Trygghet skapes gjennom tillit til at politiet kan dekke publikums behov, og at vi har ett politi som håndhever lov og orden. Det vil være i alles interesse at politihundene i Norge er best mulig rustet til å klare de oppgavene de blir satt til.

Formålet med oppgaven er å sette søkelys på problemstillingen, ”trening frem mot godkjenning - klar til praktisk tjeneste?”. Jeg har satt fokus på om den treningen som blir gjort frem til en godkjenningsprøve, for førstegangs hundeførere, på spor og angrep er god nok til å takle de praktiske oppgavene ekvipasjen blir satt til i tjenesten.

Fagoppgaven er basert på intervjuer, pensum for instruktør- utdanningen for hundetjeneste og fagplaner ved Politihøyskolen og egne erfaringer. Jeg foretok 8 intervjuer av hundeførere som hadde godkjent sin første tjenestehund de 2 siste årene. De var fra 4 forskjellige politidistrikt. Svarene på spørsmålene er i fagoppgaven blitt presentert og drøftet.

Både ut i fra de svarene som kommer frem i intervjuene og egne erfaringer kan det se ut som om vi er for opptatt av politihøyskolens godkjenningsprogram og fokuserer lite på den praktiske hverdagen vi møter etterpå. Gjennomgående sier de fleste at de trener 2 timer gamle spor i skogen og angrep i jakke og svenske/tysker arm. Treningen blir utført på kjente steder og miljøer for hunden. Eldre hundeførere sier også at det er deres klare inntrykk. Dette kom også frem i spørsmålet om det første angrepet og sporet var vellykket. Dette er det svart på og drøftet senere i oppgaven.

Det viser seg i det praktiske hundearbeidet, og svarene er også likelydende hos de intervjuede, at praktiske spor og angrep etter godkjenningen ofte ikke fungerer tilfredsstillende. Dette kan komme av at hundene ikke er kjent med spor på hardt underlag med forstyrrelser rundt. Det samme gjelder

angrep hvor hunden ikke forstår situasjonen fordi treningen ikke er generalisert og hunden blir forstyrret av miljøet rundt.

Jeg jobber ved hundetjenesten i Oslo politidistrikt hvor jeg har min 3 tjenestehund. Jeg har også jobbet som hundefører i Moss politidistrikt og senere Østfold politidistrikt. Jeg har hatt godkjent tjenestehund sammenhengende siden 1992.

I forbindelse med at jeg har deltatt på Politihøgskolens (PHS) instruktørutdanning for Politihundetjenesten, vinter og vår 2007 har jeg fått i oppgave å skrive om temaet ”grunnøvelser” med målgruppen ”grunnutdanningen for patruljehunder”. Jeg har valgt å skrive fagoppgave om grunnøvelsene spor og angrep med problemstillingen ”trening frem til godkjenning - klar til praktisk tjeneste?”. Jeg ville med oppgaven finne ut om dagens førstegangshundeføreres trening frem til godkjenning er god nok i disse to øvelsene.

Trener vi for ensidig mot godkjenningen uten tanke for den tjenesten hundene skal ut i? Er det slik at de rekrutterte hundeførere leser Godkjenningsprogrammet som en treningsbok? Dersom det er slik, blir Godkjenningsprogrammet begrensingen slik at hundeførerne ikke runderer mer enn 800m, ikke går spor som er eldre en 2 timer i skogen og 1000 meter langt. Angrepstrening blir trent på åpne sletter med jakke, svenske/tysker arm hvor hunden er kjent.

Kan det være at hundene kan stå bedre rustet til praktisk tjeneste ved enkle omgjøringer på treningene? Det vil ikke kreve mer trening, men kanskje flytte fokus litt mer mot praktisk arbeid slik at hundene blir generalisert tidligere både i skifte av underlag og miljø. Dette er noe de rekrutterte hundeførerne, instruktørene på PHS og de lokale instruktørene lett kan forandre på.

Hundene blir trent av den enkelte hundefører. Det er en instruktør som har ansvaret i sitt politidistrikt. Hundene blir godkjent etter ett bestemt program. I hovedsak blir all godkjenning av politihunder foretatt på trinn III kurs ved PHS kurssenter på Kongsvinger. Alle nye hundeførere må igjennom trinn I og trinn II for å meldes opp til godkjenning på trinn III.

Typer tjenestehund

- Patruljehund (skarp hund)
- Søkshunder (narkotikahunder, bombe/sprengstoffhunder)
- Kombinasjonshunder(patrulje/ lavine, bombe/sprengstoff/ våpen)
- Spesialhunder (brann)

For å innhente og belyse problemstillingen valgte jeg kvalitativ metode ved at jeg intervjuet 8 nye hundeførere. Det var viktig for å få frem problemstillingen at de var relativt nygodkjente og førstegangshundeførere. Dette for at de hadde treningen frem til godkjenning og de første praktiske oppdragene friskt i minne. Alle ble intervjuet på telefon. De ble alle stilt 8 spørsmål.

De 8 intervjuede var førstegangs hundeførere som hadde godkjent sin første hund de siste 2 årene. 2 av dem er kvinner. De er fra 4 forskjellige politidistrikt hvor det er relativt hyppig bruk av tjenestehund. Jeg forvisset meg om at de alle hadde hatt mange oppdrag på hundene sine. Ingen av de intervjuede har jobbet i politiet i mer enn 6 år.

For å få en oversikt over nivået på de nygodkjente patruljehundene ønsket jeg å intervju førstegangshundeførere om deres trening frem til godkjenning og deres erfaringer i praktisk arbeid rett etter godkjenningen. For å klare å godkjenne en tjenestehund i politiet ligger det voldsomt mange treningstimer bak. Med utgangspunkt i min problemstilling i fagoppgaven ” trening frem til godkjenning – klar til praktisk tjeneste?” formulerte jeg 8 spørsmål til de intervjuede. 4 spørsmål om sportrening og 4 spørsmål om angrepstreningen.

Spørsmål 1.

Hvordan startet du innlæring på spor?

Her svarte de 8 intervjuede forskjellig. Alle måtene var innenfor det som er vanlig. De hadde brukt godbitspor, spontanspor, slepespor og synspåvirkning. Felles for alle var at de hadde startet i skogen. Det at man velger forskjellig innlæring på spor kan være av flere årsaker, som for eksempel hundens drifter eller hundeførers tidligere erfaringer. Alle innlæringene på spor blir beskrevet i pensum på PHS for instruktørutdanningen på hund.

Spørsmål 2

Hvor lang ”liggetid” hadde du på sporene når du mente at hunden var klar for godkjenning?

Her svarte alle 8 at de hadde en ”liggetid” fra 1 til 3 timer. Argumentet deres var at det var dette de skulle opp i til godkjenning. En av de intervjuede svarte at han alltid gikk sporet 2 timer gammelt. Alle svarte at de bare trente i skogen. 2 hadde gått på hogstfelt i tillegg. En hadde gått noen få spor på gress.

Spørsmål 3

Har du trent spor på variert underlag med miljøpåvirkning?

Her svarte 7 av 8 at det hadde de ikke trent bortsett fra på kursene på PHS. 1 svarte at han hadde trent det noen ganger, men at det ikke hadde gått så bra slik at han gikk tilbake og begynte å trene i skogen

igjen. Dette gjorde han for å være sikker på at han skulle klare godkjenningen. En av de intervjuede svarte at det var helt uaktuelt for han å gå spor andre steder enn i skogen frem til godkjenning. Alle 8 mente at de måtte prioritere andre øvelser frem til godkjenning i og med at de nå var innenfor godkjenning på spor.

Spørsmål 4

Hvordan fungerte de første sporene etter godkjenning?

Samtlige intervjuede svarte at det ikke hadde vært vellykket. Noen sa at hunden ikke forstod noen ting. Hunden gikk bare rundt med høy nese og virket klar for en luftetur. 2 sa at hundene hadde forsøkt å gå spor men at de ble så forstyrret av folk og andre miljøpåvirkninger at de gav opp. En av de intervjuede svarte at han aldri hadde trent på sporoppsøk fra bil. Han mente at det var årsaken til at hunden ikke klarte å få sporet som antagelig gikk rett ut på et jorde og inn i skogen.

Spørsmål 5

Hvordan har du trent innlæring av angrep?

Alle de intervjuede hadde startet med bitepølse og gått over på dressur arm. 6 av de 8 hadde vært innom sektortrening. 2 svarte at de hadde naturlig skarpe hunder så de hadde bare trent kontroll, det vil si slipp, bevokning og transport. Det er vanskelig å kritisere de 2 siste da man ikke kjenner hundene, men det hadde ikke skadet om de også hadde trent sektortrening og da vært innenfor anbefalt trening fra PHS.

Spørsmål 6

Hvor har du trent angrep?

Her svarte de intervjuede noe forskjellig. 5 av de intervjuede svarte at de bare hadde trent på kjente steder for hunden. Det vil si at de trente angrep på treningsplassen til politidistriktet og på faste plasser på fritiden. Disse hadde trent angrep på maks 5 forskjellige steder. De hadde aldri trent på ukjente steder eller med ukjente figuranter for hunden. 2 intervjuede svarte at de hadde trent miljø på kjente plasser. Med miljø mente de at gjentander hadde blitt kastet imot hunden og at figuranten hadde skreket til hunden. 1 av de intervjuede sa at han hadde trent i forskjellig miljø og med forskjellige figuranter. Dette hadde han gjort fordi han hadde hatt problemer med bittet på hunden. Han hadde lagt ned mye arbeid i hunden for å få han til å gå inn og holde fast. 2 av de intervjuede sa at de hadde slitt med bittet på hunden.

Spørsmål 7

Har dere generalisert bittet slik at hunden kan bite andre steder enn i armen?

6 av de intervjuede svarte at det hadde de ikke prioritert fordi det trengte de ikke for godkjenningen. 1 av de med bittproblemer hadde trent litt på det, men sa at det var tilfeldig fordi han var med divisjonen på kveldstrening hvor de godkjente hundene skulle trene på å bite på forskjellige steder på kroppen.

1 av de intervjuede svarte at han hadde generalisert bittet og at hunden beit i andre steder en i armen. Han hadde imidlertid trent for mye på samme figurant og på samme sted.

Ingen av de intervjuede hadde prioritert skjult utstyr. Alle de intervjuede bortsett fra en sa at de ikke hadde prøvd det mer enn 5 ganger. 1 av de intervjuede sa at det hadde han ikke prøvd før godkjenningskurset.

Spørsmål 8.

Hvordan gikk det første gang hunden ble sendt i angrep?

På spørsmålet svarte 2 av de intervjuede at de ikke hadde vært i slike situasjoner enda. 5 svarte at de hadde vært i den situasjonen, men hunden hadde ikke gått inn og bitt. 3 av disse intervjuede svarte at det så ut som om hunden ikke prøvde å bite engang. De 2 andre svarte at hunden ikke hadde løpt frem til personen hunden skulle ta. De hadde bare snudd seg mot føreren og sett på han/henne. 1 av de 8 svarte at hunden hans hadde gått i slik at forbryteren hadde stanset. Han mente at bittet var dårlig, men at hunden gjorde jobben sin. 2 av de intervjuede sa at hunden ikke forsvarte dem da de valgte å sende hunden når de ble truet av gjerningsmannen. Begge forklarte at hunden ikke hadde forutsetninger for å forstå oppgaven fordi de ikke hadde trent på det.

I forhold til problemstillingen er svarene fra de intervjuede samstemte om at deres trening frem mot godkjenning ikke var god nok for at hundene deres skulle være klare til praktisk tjeneste. De intervjuede sa også at de ville ta fatt i de nyrekrutterte hundeførerne tidlig for å forklare dem viktigheten av å generalisere treningen. De intervjuede trente nå inn for hunden "nye øvelser". Flere av de intervjuede forklarte at de ikke hadde forestilt seg at forskjellen fra godkjenning til tjenesten skulle være så stor.

Når man leser svarene på spørsmålene som ble stilt til de nye hundeførerne, skjønner man at mange av dem ikke hadde lagt til rette treningen slik at hundene hadde hatt mulighet til å ha vellykkede spor eller angrep etter godkjenning. Det må også sees i sammenheng med at hundene er unge og lærer av erfaring. Derfor er det viktig å lykkes tidlig. Det er ikke bare hundene som må lære. Hundeførerne gjør også uventede ting de aldri har gjort på trening, slik at hunden ikke forstår hva hundeføreren vil at hunden skal gjøre.

Jeg mener at vi ved å se hvordan de intervjuede har trent, har mye å hente ved å legge om litt på treningen. Ved å gjøre den mer praktisk tidligere, vil vi stå sterkere slik at hundene skal lykkes og få

gode erfaringer tidlig. Dette gjelder nok for alle godkjenningsøvelsene men spesielt angrep og spor. Noen av de intervjuede forklarte at det å trene til godkjenning og det å trene til tjenesten var som natt og dag. Jeg tror at disse intervjuede nye hundeførerne er representative for de fleste nyrekrutterte hundeførerne. Her har utdanningen på PHS og de stedlige instruktørene i de forskjellige politidistriktene en jobb å gjøre ved å presisere viktigheten av å trene spor i beferdet miljø og skiftene underlag og generalisere de skarpe øvelsene med å trene ute i miljø med skjult utstyr og forskjellige setninger og figurantopptreden.

Hunder som har fått godkjent test og blitt anbefalt til videre trening i politiet er i hovedsak ett godt emne for videre trening. For de aller fleste skal det ikke være vanskelig å få disse hundene til å gå spor i forskjellige miljøer og underlag. Det som er hovedproblemet er at det blir trent for lenge i skogen før vi begynner mer praktisk trening på spor med hundene. Av de 8 intervjuede var det bare en som gikk over til å trene litt på gress. De andre trente frem til godkjenning kun i skogen.

Når man går spor i skogen er det mye fært for hunden, slik at det er lett å følge sporet. Når man da skal gå spor på gress, grus og asfalt og kanskje skiftende underlag blir det som å lære inn en helt ny øvelse for hunden. For det første er det en miljømessig stor forandring. Det er i tillegg svært liten fært for hunden av sporet. I skogen lærer ikke hunden å gå med nesene helt ned i underlaget. Skal hunden klare å følge et spor på asfalt er den helt avhengig av å ha nesene helt ned i asfalten for å klare å følge sporet. Dersom det i tillegg er andre forstyrrelser, som biler som kjører eller andre mennesker som går i området, er det ikke rart hundene ikke har forutsetninger til å klare sporet i praktisk tjeneste. Dersom sportreningen hadde vært generalisert mye tidligere ville det vært naturlig for hunden å sette nesene ned å følge sporet også i beferdet miljø og på vanskelige underlag.

Det samme gjelder for bitt og bittutvikling. Det at hundene blir generalisert tidlig i forskjellige miljøer med bitt på forskjellige steder på kroppen, på folk som triller vogn, står på skateboard, sykler, bærer på ting, altså forskjellige figurantopptredener. Det er bare fantasien som setter begrensninger for hvordan vi kan trene mange nok øvelser for å generalisere de skarpe øvelsene. Følger man fagplanen fra PHS så er det der godt beskrevet at man bør trene bitt i forskjellige miljøer og bitt høyt og lavt på kroppen. Dette blir ikke fulgt godt nok opp etter trinn I på utdanningen.

Ut ifra det de intervjuede har svart, eldre hundeførere og mine egne erfaringer er det vel ikke noen tvil om at mange av oss trener for ensidig mot godkjenningen. De aller fleste av hundene våre er ikke klare for praktiske oppdrag. Problemstillingen er høyst aktuell.

Poenget med denne fagoppgaven for meg er at vi skal få belyst problemstillingen til de kommende hundeførerne gjennom grunnutdanningen ved politihøgskolen og på det stedlige tjenestestedet, slik at

vi får bedre hunder og hundeførere som er enda mer bevisste og klare for den praktiske tjenesten den dagen de blir godkjent. Det er viktig å opplyse og oppmuntre de nye hundeførerne om at de må tenke på treningen som ett mer langsiktig mål mot praktisk tjeneste. Dette kan de få allerede på trinn 1 av grunnutdanningen.

De utvalgte som ble intervjuet tror jeg er representative for hvordan det er for de fleste som har godkjent sine hunder. Det vil jo si at de fleste av oss ikke er godt nok forberedt til den praktiske tjenesten. Alle de intervjuede ville trene annerledes med sin neste tjenestehund.

De intervjuede svarer helt klinkende klart på at deres mål var godkjenningen. Det er ikke rart at de tenker det. Men det er her den stedlige instruktøren og grunnutdanningen kommer inn for å ”vekke” de nye hundeførerne og fortelle dem at veien til en godkjenning ikke blir lenger om man generaliserer ved å variere tid, sted, miljø og figurant opptreden på treningene. Det er forskjell på kravet til godkjenning og den praktiske hverdagen.

Hundepatruljen er en viktig ressurs for politidistriktene. Spor og angrep er en viktig del av den operative tjenesten som hundepatruljen utfører. Spor er kanskje det som blir brukt mest i hundearbeidet. Det er viktig at dette holder et høyt nivå slik at mange kriminalsaker kan bli oppklart med bruk av hund. Ved å se på svarene til de 8 intervjuede og egne og andre hundeføreres erfaring er det vel ikke noe tvil om at problemstillingen er aktuell og at vi har et forbedringspotensial i treningen vår frem til godkjenning. Instruktører lokalt og sentralt på grunnutdanningen har en stor jobb med å bevisstgjøre de nye hundeførerne om viktigheten av å generalisere treningen.

I diskusjon om problemstillingen er det jo slik at samfunnet, politiet generelt og politihøyskolen spesielt burde være interessert i å få kartlagt hvordan det ligger an der ute i politidistriktene med tanke på hvor godt rustet de nyutdannede hundene og hundeførerne er for praktisk tjeneste. Det hadde kanskje vært en tanke å forhøre seg ved hjelp av en undersøkelse blant de nyutdannede om hvordan de første oppdragene hadde gått. Jeg tror svarene ville være som i min fagoppgave og som de 8 jeg har intervjuet har svart. De som ble intervjuet var veldig positive til at dette tema/emne ble tatt opp.

Når hundefører og hund har fått erfaring ved prøving og feiling noen år ser man vel at de fleste fungerer sånn tålelig greit. Det er bare så synd at nesten alle må igjennom den prøve/feile tiden. Vi har vel noe å lære av det?

Litteraturliste.

Sven Jerverud og Gunvor af Klinteberg-Jerverud: DIN HUND praktisk hundebok

Sven Jerverud og Gunvor af Klinteberg-Jerverud: DIN HUND som valp og unghund.

Inki og Roland Sjøsten: Nya SPÁRHUNDEN
PHS fagplaner for grunntdanningen hund.